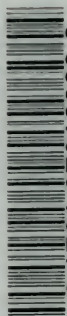

Видатство Библиотечки для науки та розривки.

к 58.

Ціна 36 сот.

3 1761 07018923 8

Ринальдо Ринальдіні

Головний ватажок розбишаків.

Повість.

ЗМІСТ: 1. Перші побіди Ринальда. — 2. Пригода з капітаном і увільнене графині. — 3. Старець з Фронтеї освободжує Ринальда. 4. Чорний перестерігає Ринальда. — 5. Побуть на острові Панталерії. — 6. Пригоди Ринальда в Маляццо. — 7. Таємничий замок. — 8. Стріча з злою. — 9. Ринальдо знова вождом опришків. — 10. Великий ярмарок. — 11. Стріча Ринальда з родичами. — 12. Смерть Ринальда. —

Довільно з чужої мови уложив:

М. Лесик.

ПЕРЕМИШЛЬ 1914.

накладом краевого Закладу катол. Видавництва
ЕДВАРДА УНСІНГА В ПЕРЕМИШЛИ.

RT
2549
V8R518
1914
с. 1
ROBARTS

Ринальдо Ринальдінї

Щастє в нещастю.

Івась, син бідної вдовиці, бавив ся раз зі своїми товаришами в „сліпу бабу“ на улиці. Відтак через неувагу, бо маючи завязані очі не міг уважати, вибив господареві шибу. Перестрашений хлопець, зняв хустку з очий і став втікати, але господар догонив го, пірвав за уха, та привів до матери, щоб свавільного хлопця укарала, а за шибу звернула гроші.

Отже мама заплатила, а за кару не дала Івасеві їсти, та ще казала через дві години клячати.

Бідний хлопець журился дуже, чуючи веселий голос своїх товаришів за вікном і почав тихо плакати. Коли так плаче, та підтирає ніс, котрий також сльозами заливав ся, стукнуло щось у кімнаті.

Івась поглянув; Була се книжочка, яку через відчинене вікно вкинув оден товариш. Отже Івась взяв ту книжочку в руку, оглянув образки та написи і в ту мить перестав плакати.

Були се Байки і казки Унсінга, що! справді ще не чув, але зате читав вже із Бібліотеки Унсінга скілько повістей, як: Страшний кінець убийника батька 30 сот. Закляті руїни і їх духи 40 сот. Три Божі слова 26 сот., котрі незвичайно тому подобали ся, тому тепер вхопив за Байки і казки Унсінга, як за цукор і читав про Завистну мачоху, потому про Купця і чародія, аж з цікавості начеб огонь бив із його очий.

А час минав хвиля за хвилюю, в кінці прийшла мама. — Вставай — каже — дві години вже минуло!

— Минуло вже дві години? питає зачудований Івась. — А я ся так зачитав Унсінга книжочки, котрі суть дуже цікаві, не буду міг їсти як не скінчу тої байки...

— Але вставай! Тебе вже коліна болять!

— Ні, не болять, я мушу скінчити!

Слава Богу — думає матір, що ті книжки Унсінга суть на світі, бо чоловік спокійно може віддатись своїй праці, коли такий псотник як мій Івась, на колінах, в кутику, а з незвичайною цікавістю читає. Від нині завсїгди, лишень Унсінга книжочки буди купувати...

Перші побіди Ринальда.

I.

Перші побіди Ринальда.

Ринальдо Ринальдіні був сином багатих та знатних родичів зі старої римської родини. Він відзначався сильною будовою тіла, великими здібностями духа та великим дотепом.

Свого походження він цілком не знав, бо виховував його пастух. Якийсь монах уділяв йому початків науки. Чуючись покликаним до чогось висшого, як до пашеня овець, кидає Ринальдо місце свого виховання і пускає ся у вир життя, не думаючи о будучности. Нездарний заряд в тодішніх провінціях італійської держави спричинили, що такі сьмільчаки як Ринальдо Ринальдіні і Фра Діавольо зібравши з собою вагаги бродяг, волокит, нападали з ними на переїзджаючих подорожних, їх обдирали, а при пайменшім опорі мордували. До сего степеня дійшло зло, що навіть міста не були вільні від їх нападів.

Ринальдо став на чолі розбишаків і був їх вождом. Але нераз проклинав свою долю, та своє ремесло, а не могучи минутись з призначенем, старав ся доколи чинити добре, о скільки се було в його силі. В своїм безвстиднім заводі ставав нераз навіть местником спра-

Ринальдо Ринальдінї

ведливости, оборонець невинности та чести та добродїї пригнетених.

Одного вечера сидїв Ринальдо на скалі у великій задумі, аж ту зблизив ся до него товариш Альтаверде і почав з ним розмову. Ринальдо нарікав перед ним на свою судьбу, Альтаверде надармо єго потїшав. Ринальдо сидїв дальше сумовитий. Він витягнув гітару, а ударяючи о струни, сьпівав пісоньку, що нагадувала єму хвилі єго дитиняного віку. Альтаверде спав коло варти.

Між тим загавкав пес, що лежав біля варти. Альтаверде пробудив ся і з Нікольо, котрий ту тепер прийшов, відійшов, лишаючи Ринальда самого.

Вітер вив переразливо, а сухі патили тріскали на огни. Між тим знова завили пси. Ринальдо побачив перед собою старця, з довгою по пояс, сивою бородою. Сей сказав Ринальдови, що він є звісний під іменем брата з гори Оріольо, та що хоче засьвітити собі лямпу, котру єму в дорозі вітер згасив. Коли Ринальдо питав, за кого старець єго має, відповів, що за нещасливого чоловіка, не знаючи цілком, що се є як-раз Ринальдінї. Ринальдо хотїв обдарувати єго грішми, але сей нічого не приймив та скоро відійшов.

Він сидїв далї сумний. Коли єго товариш Цінціо питав о причину смутку сказав, що перед чотирма днями стрїтив дуже гарну, як ангел дївчину, і від тої хвилі не має спокою і ніяк єї не може забути.

Перші побіди Ринальда.

Відтак Ринальдо положив ся під деревом тай заснув. Коли пробудив ся надійшло кількох опришків, а межі ними й Гіролямо. Они обвістили му, що під проводом Альтаверда зрабували три мули, навючені пакунками, що належали до якогось неапольского князя і убили трех людей, що провадили мули. При кінци розмови Гіролямо додав: Альтаберде посилає тобі також калитку гроший, котру найшов забираючи добич.

Ринальдінї єї отворив і найшов у нїй портрет монахинї надзвичайної краси і мінятуру молодого чоловіка в мундурі. Незабаром прийшов і Альтаверде зі своїм відділом. Розвинено шатра і розложено варту. Одни скакали, другі грали в карти, інші їли, а інші проходили ся. Вкінци оголосив Ринальдо похід — виправу в гори Альбанього, з відки підуть в гори де ля Цера. Счинив ся радїсний крик похвали, всі були готові до походу. Сам Ринальдо в товаристві двох товаришів удав ся в ту сторону, де минувшої ночі бачив перехолячого старця. Незабаром знайшовши стежку, по котрій дістав ся до малої хатини. Перед нею стрітив знакомого старця, що викопував корінці. Оба поздоровили ся. — „Щож провадить тебе до мене?“ — Запитав старець — „чи ти не зблудив? Сли так, то відведу тя на добру дорогу“. Ринальдо тяжко зітхнув і відповів: — „Тебе шукаю, щоби я міг у тебе відпочати і покріпити ся. Старець згодив ся на се, але сумнівався щоби тому подорожному

Ринальдо Ринальдінї

смакувала лиха страва яку він їсть, та убога, солом'яна постіль. Ринальдо стиснув старця за руку і пішов за ним до єго келїї. Се була чиста кімнатка, заосмотрена в найпотрібнїйше домашнє начинє. На столї лежала біблія і хрестик, а коло него паньчоха до половини зроблена. — Старець принїс запалену ліхтарню і положив на другий столик хлїб, масло та сир, а Ринальдо від себе фляшку вина. Старець став припрошувати Ринальда до їди і перепрошувати, що чим лїпшим погостити не має. Ринальдо смачно заїдав прості страви і попивав із старцем вино. Коло комнати була комірка, спальня старця. Коли двері були відчинені, Ринальдо доглянув у нїй на стїні два образи, олійної краски, що представляли ті самі особи, що знаходили ся на портретї у висше згаданїй калитцї. Та обставина і на пів зачата паньчоха дуже здивувала і заїнтересували Ринальда. Отже поспитав Доната — бо так звав ся сей старець, що єго приймав — що се має значити. Сей пояснив, що паньчоха належить до вихованки сусїди, дївчини незвичайно любої і гарної, що нераз відвідує єго, щоби поговорити з ним о побожних рїчах.

Нечайно якийсь галас і стукїт до дверей перервали їм розмову. Ринальдо скрив ся сей час до комірки Доната отворив двері і шість уоружених опришків увїйшло до середини кімнати. Они зажадали від старця гроший і дорогоцїнностей, які лиш має. Динато звиняв ся, що він убогий і жадних скарбів не має та

Перші побіди Ринальда.

в доказ сего показав їм малу торбинку. Але ті кричали :

— „Не правда, сли ти вино попиваєш, то і много грошей маєш“.

— „Гості, що принесли вино вже відійшли“ — сказав старець.

— Звязати его та бити так довго доки не признасть ся — кричали опришки.

На благаня старця відповідали кпинами. Вже мали виконати грозби, коли нечаяно отворили ся двері і увійшов Ринальдінї. Коли розбійники его побачили, пустили Доната і з педеляку кричали :

— Горе нам наш вожд!

Ринальдо питав грізно, хто їх до сего намовив. Але тепер настала мовчанка. Всі дрожали перед Ринальдом.

Незадовго один відізвав ся:

— Нас намовив Павло.

Ринальдо вистрілив до нещасливого і змязджив ему руку. Опришки віддалили ся на приказ Ринальда і забрали з собою раненого.

— Тобі Ринальдо завдячую своє жите — сказав Доната слабим голосом, однак ти здаєш ся бути так грізним, як твоя ватага.

Ринальдо успокоював старця і подав му порошки на покріплене сил. Старець заснув. Довго Ринальдо сидів в задумі, доки сон не склеїв его вії. Дперва збудило его сходяче сонце і спів пичок. Вийшов з хатчини. Ледви уйшов кілька кроків, стрітив ту саму дівчину,

Ринальдо Ринальдінї

котру бачив перед кількома днями, як збирала суниці.

Що лиш вдав ся з дівчиною в розмову, аж ту узрів Цінция, що, скрадаючи ся поміж хащі, давав єму якись знаки.

Аврелїя поспішила до дому пустельника, а Ринальдо не радо удав ся до свого товариша Цінция. Сей кликав Ринальда в ціли усмирення бучі, що зайшла між опришками з причини попередної події в хатї старця. Павльови Ринальдо простив на просьби товаришів і остро наказав таких дїл як зі старцем не виправляти. Відтак удав ся до хати старця і питав ся о дівчину Аврелїю, що часто до старця приходила на науку. Однак Донато сказав:

— Ся, котру любиш нинї піде до монастира.

— Як то — говорив Ринальдо — та, котру я люблю і котру я вибрав за жінку має піти до монастира? Ні! ні, горе тому, хтоби се здійснив.

— Се я учинив — сказав Донато.

— Ти пожалуєш сего — сказав Ринальдо. — О я нещасливий! Всї пляни мого серця, що мали на ціли поліпшеня мого положеня, суть знищені. Она мала стати жінкою шляхотного чоловіка а не розбишака. Я хотїв вернути ся з болота проступків до людського товариства, я хотїв благати о прощенє і уміти їх направити і зискати.

Динато радив Ринальдови наперед одно зділати, а відтак друге. Він сам порадив Авре-

Перші побіди Ринальда.

лії іти до монастира. Сподівав ся гостей і тому просив Ринальдого вийти з єго дому.

Ринальдо просив Доната, щоби сей віддав медаліон з подвійною фотографією дотичному панови. Щось більшого учинити за пакість, яку учинили розбишаки тому панови, він не має спромоги.

В тій хвили показав ся в кімнаті старця князь Деля Роцеля, сусід Доната, що конечно хотів пізнати назвиско Ринальдого. Князь пригадав собі, що бачив єго в Фльоренції під назвиском тоді марграбя Пеполі. Він був в товаристві Ринальда. Ринальдо мав тоді страшно червоніти, коли оповідано якусь історію о славнім Ринальдінім.

Сейчас Ринальдо сказав князеви, що він є як-раз Ринальдіні і скоро віддалив ся. На дорозі стрітив від Цінция післанця, котрий єму обвістив, що під горою розложило ся численне товариство уоружене. Се почувши Ринальдо, почорнив собі лице і руки, перебрав ся за мисливого і сейчас поспішив до чужинців. Ту представив ся товариству за лісничого з Сорсіни і говорив, що разом з товаришами одержить нагороду, коли хто Ринальда схватить та відсіче єму голову. Против Ринальда вислано кількасот жовнірів, але тих Ринальдо змусив до утечі. — Також представляв різні штучки Ринальдого.

Одна панї з товариства сказала, що радо хотіла-би мати з Ринальдом стрічу.

Ринальдо на се сказав:

Ринальдо Ринальдінї

— Щож-би ласкава панї на се сказали, коли би сейчас, коли ласкава панї суть в численнїм товариствї зявив ся Ринальдо не знати відки і як отсе показую, лївою рукою приложив до панї пістолет, а правою до грудей пана конюшого, а єго помічники ударили на решту товаришів, а він би закликав: „віддайте менї ваші дорогоцінности і сто дукатів, я є Ринальдінї!“

Ринальдо представив все те так вірно і живо, що жінки голосно кричали, а конюший відіззавсь: — Пане лісничий не жартуй собі.

— Я не жартую, — відповів Ринальдо, — сейчас видайте менї те, чого я жадав, бо в істотивнїм случаю ви всі згинете. По відборї амку даних річий, дав їм Ринальдо лист безпеченства і сказав, що тепер спокійно можуть удати ся до Фльоренції.

Коли змеркло ся по легкій вечерї удав ся Ринальдо враз з товаришами на відпочинок. Коли стало днїти, обудили їх часті вистріли в лісі. В невдовзі почуто зі всіх сторін голося — „єсьмо окружені!“

Ринальдо казав затрубїти, понабивати стрільби. Тодї Альтаверде принїс якийсь папір, котрий Ринальдінї розвинувши, став голосно читати:

— В імени ряду прощаєся кождому з банди Ринальда, котрий покине свого вожда і пристане до війська. А котрий принесе голову Ринальда, сей крім вільности одержить 500 дукатів нагороди.

Перші побіди Ринальда.

Се Ринальдині прочитав і спитав присутніх, як схотять поступити ?

Однак всі постановили радше понести смерть, ніж від него відступити.

Ринальдині дав приказ ударити на військо. Борено ся завзято. Товариші Ринальдинього поконали кілька відділів. Доказували чудес хоробрости, але міліція кілька десятъ разів більша віднесла побіду. Пол-вина упала на поли битви, а половина дістала ся до неволі. Ринальдо утік за границю сусідної держави, а дійшовши до найблизшого ліса, упав неприємний на землю.

Вже зближало ся полудне, коли Ринальдо дійшов до себе, почув сильну жажду, схопив ся землі і ішов далше в глубокий ліс. На дорозі стрінув селянина від котрого купив поживи. Ідучи далше дійшов до руїн старого замку в котрім перебув ніч. На другий день підчас полудня поклав ся коло жерела. Вкінци почув людські голоси, брязкіт дзвонів та мулів, а по хвили узрів Ринальдо громадку циганів.

Коли цигане підозрівали єго, що він є Ринальдо, то він погрозив їм і представив ся лісничим того ліса та зажадав пажпорту. Він забрав від циганів гарну дівчину Рожу і дав їм за ню два дукати.

Се була християнка, котру цигане викрали. Числила коло сімнайцять літ. Она передше сумна, тепер дуже утішила ся, що була увільнена з рук циганів.

Ринальдо Ринальдінї

— Пане! — промовила — хочу бути пильною та побожною дівчиною і сподіваюсь, що довіря мого не надужиєте.

Ринальдо почув ся тими словами дівчини дуже зворушеним і признав ся, що він не є лїсничим але Ринальдо Ринальдинїм.

Дівчина настрашила ся, але по хвили заявила, що волить лишитись при Ринальдинїм, котрий висьвідчив єї добродїйство і спасав єї від циганських рук.

Тодї Ринальдо оповїв єї, що з ним стало ся в послїдних днях, яким чином став відтятий від своїх людей, з котрими не має наміру злучити ся, а постановив стати порядною людиною.

Відтак пішов Ринальдо до звалищ з нешукати гроши, котрі колись був закопав. Однак там стрїтив ся з опришком Батїстелею та єго ватагою. Счинила ся між ними борба на ножі. В кінци Ринальдо положив трупом свого суперника. Зняв з єго пальця дорогий перстень та забрав від трупа цілу мошонку з грїшми. Відтак скоро з того містя віддалив ся.

На другий день стрїнув ся з Цїнцем, з котрим щиро привитав ся. З чотирїста девятьох розбїйників лишив ся Альтаверде і хлопець Стефано.

Ринальдо віддавши провід Альтавердови, сїв на коня і поїхав в околицї Фльоренції, щоби довідати ся, що там о нїм говорять. Розалїя, перебрана за чуру, також з ним поїхала. Насам перед прийшли до хати Донатта. Ту Ринальдо мусїв знова старцеви признати ся

Перші побіди Ринальда.

ким є, бо старець його не пізнав. Від старця довідав ся, що Аврелія була дочкою тої монахині, котрої портрет у Доната і князя Роцеля і що є замужна.

Ринальдо відкопав свої скарби, купив собі в Бенедетто повіз і пару мулів і удав ся в далеку дорогу, яко граф Дальброже в товаристві свого чури Розетта, бо так назвав Розалію.

В Цезені застав сьпівака, що осьпівував на публичнім місци під шатром діла Ринальдінія. Згромаджений нарід слухав уважно його. Ринальдо втиснув ся між товпу і уважно призвав ся.

Хоча сьпівак скінчив сьпівати, зняв капелер і сказав:

— Християни, відмовмо молитву за душу Ринальдінія.

Всі познимали капелюхи, також Ринальдіні і молив за самого себе.

Ринальдо вмішав ся з народом в бесіду і чув що майже всі тїшили ся, що Ринальдіні перестав жити.

Цілком несподівано стрінув ся Ринальдо з мальтаньским князем і троха тим занепокоїв ся. Але коли князь довідав ся, що Ринальдо має коло себе з шістьдесять людей успокоїв Ринальда і запевнив що цілком не має потреби його бояти ся.

Оба розійшлись. Ринальдо продав свій повіз і мули та удав ся в гори Апеніни. Там

Ринальдо Ринальдіні

стрітив своїх людей в числі вісімдесять під проводом Цінция. Сей просив Ринальда, щоби обняв провів. Ринальдо на се згодив ся. Він перебрав ся по мисливски і удав ся до якогось старого замку. В городі сего замку стрінув невісту, котрою була Аврелія.

Она оповідала єму, що була жінкою властителя замку за котрого примусово вийшла за муж.

Ринальдо представив ся єї яко граф Дальброже і сказав, що дуже добре знає єї батька.

Відтак, маючи до Ринальда довіря, оповіла єму, що єї чоловік страшно зле з нею обходиться, тримає багато наложниць та все окружений картярами, що видурюють від него гроші.

Ринальдо постановив увільнити Аврелію та покарати єї чоловіка. Якраз стрінув ся з ним на дорозі, представив ся єму як граф Дальброже. Коли Ринальдо представляв єму, що єго жінка є як неоцінений скарб, чоловік єї сказав, що може ю собі забрати і віддати єї батькови.

Розгніваний Ринальдо вернув до своїх. Він зібрав людей і видав розказ до здобуття замку, відтак підсунули ся під замкову браму і потягнули за дзвінок. Дверник отворив їм. Єго зловили і вивели на бік. Відтак Ринальдо удав ся з трема товаришами до салі в котрій барон з картярами грав у карти, а нещаслива Аврелія плакала.

Перші побіди Ринальда.

Коли Ринальдо хотів з ним привитати ся він хотів з ним змірити ся. Але Ринальдо загрозив єму смертию і представив ся „Ринальдо“.

На ті слова якби ражені громом, всі збіліли, Аврелія крикнула і омліла.

Ринальдо казав Аврелію увільнити і на її просьбу завести до монастира, в котрім находила ся її мати. Її чоловіка приказав сматати до крови.

Товариш Себастьяно доніс єму, що двох людей в Ст. Лео зловлено і що громадить ся багато войска з заміром на него напасти.

Пр Ринальдо дав приказ до вимаршу. На третій день находив ся в горах Альбано. Ту перебрал ся за пана і в товаристві Ніколя і Альфонса удав ся на кони в дальшу дорогу.

Прибув до Фоссамбрано і перебваний удав ся до дому князя Роцелля, що єму робив викиди, що ізза Ринальда оскаржено єго і єго дочку о зносини з Ринальдом.

Ринальдо визнав, що любить єго дочку і сли хоче, то нехай видасть єго в руки справедливости. На відхіднім хотів Ринальдо дати для дочки цілий черес гроший, але князь не приймив. Ринальдо попрощав князя і відійшов.

Ринальда стали доходити ріжні вісти, що много єго товаришів зловлено. Розалію післав до пустельника Доната.

Єго банда стала цілком знищена війском і ледви кілька змогло виратувати ся утечию.

Ринальдо Ринальдінї

Відтак удав ся Ринальдо до Неаполю, де під іменем графа Мандожні, став бувати в товариствах. Головно займив его увагу оден чоловік, котрого називано крєпканьским капітаном. Той став з ними говорити і сказав єму, що его знає.

Той капітан був тої гадки, що Ринальдо, котрого імени не знав, належить до людей, що суть на дорозї поправи.

По чотирох тижнях по описаній пригодї увійшла до мешканя Ринальда гарна, молода дівчина і віддала білетик, запрошуючи его до якоїсь женьщини, котра замітила его в одній церкві.

Відтак прийшов до него якийсь капітан, Корсиканець, що заборонював іти на запрошення до церкви.

На другий день знова принесла дівчина білет, на котрім було виписане імя „Аврелія“.

Ринальдо постановив конечно бачити ся з Аврелею.

На другий день пішов Ринальдо до церкви, однак там не найшов Аврелії. Довідав ся від знакомої дівчини, що она знаходить ся дома. Пішов до єї мешканя, упав перед нею на колїна і одушевлений єї цілував.

Опісля придивив ся єї ліпше та неприємно здивований пізнав, що се була незнана женьщина, заслонена вельоном. Ринальдови було з початку неміло, але пізнійше почав провадити як найприємнійше розмову з сею жінкою.

Перші побіди Ринальда.

Незадовго появив ся ту згаданий капітан Корсиканець. Кинувши острій погляд на Ринальда, промовив до Аврелії :

— Невірна, вирікаю ся тебе, віддай мені мій перстень, і ще днесь винеси ся з сего дому.

Аврелія віддала йому дрозачи з переляку знятий з пальця перстень. Капітан вийшов. Ринальдо довідав ся від Аврелії, що сей капітан є також її любовником, але сам її накинув ся. Она любить лиш Ринальда, більше нікого. На доказ сего зняла перстень з руки Ринальда и вложила на свій палець.

По кількох днях гарматні стріли ізвіщали прихід корабля до пристани. Ринальдо пішов на побереже і ту бачив ріжних людей, що висідали з корабля. Нечайно почув, що хтось єго обіймає. Пізнав Розалію перебрану в мужеськім одію. Дуже тішили ся обоє із стрічи. Ринальдо завів її до свого мешканя. Розалія оповіла єму о небезпеках перебутих підчас бою, о всіх трудах. Она віддала єму більшу часть закопаних ним гроший.

Розалія змучена подорожю пішла на відпочинок. Ледви заснула аж ту приходить та сама гарна дівчина з листом від своєї пані з просьбою щоби Ринальдо сейчас до неї пішов. Ринальдо пішов. Коли замінив з женьщиною кілька чутливших слів, увійшла якась замаскована особа і подала Ринальдови малий білет і скоро віддалила ся з словами :

— Ринальдо, ти в небезпеці.

Переражений Ринальдо пішов до свого

Ринальдо Ринальдінї

мешканя. Ту прийшла також замаскована стать і виявило ся, що се є найліпший приятель Ринальда — Льодовіко.

Щире було признанє Льодовіка. Ринальдо порадив єму, чи не хотїв би пристати до шайки розбишаків в Каляврії. Льодовіко на се згодив ся і як-раз на сю цїль взяв у Ринальда много грошій.

Ринальдо удав ся до висше згаданої церкви, де скритий за філярами, бачив, як Олімпія вийшла з якимсь любовником. Був се князь де ля Торе. Ринальдо приступив до Олімпії і зажадав звороту перстень. Без застанови віддала перстень і напрощанє сказала, що заключила знакомість з князем де ля Торе, позаяк мала на цїли забезпечити і охоронити Ринальда.

В дорозі до мешканя стрітив Ринальда корсиканський капітан і просив єго о позичку двох тисяч грошій. Ринальдо обіцяв позичити.

Пізнійше удав ся Ринальдо до пристани і питав капітана корабля, чи би сей не перевіз єго до Мальти. Капітан згодив ся на се, під услівєм, що покаже єму свій пашпорт подорожи. Ринальдо вернув до свого мешканя, де застав Льодовіка з Розалїєю. Він віддав Розалїю під опіку Льодовіка і попрацав ся з ними.

Пішо удав ся Ринальдо до Салерно та по довшій, трудній подорожи дійшов змучений на души і тілі до Сіермонте.

В тополевім лїсі напало на него кількох підозрілих людей і зажадали грошій.

Перші побіди Ринальда.

Ринальдо з початку просив нападаючих, щоби єго не чіпали, бо він убогий. Але коли сї грозили єму кулею, тоді він виявив своє імя. На се слово всі оніміли і падали перед ним на коліна. Тоді він дав кождому по кілька дукатів та казав себе завести до їх вожда, а свого давного пріятеля Цінция.

Ринальдо просив Цінция, щоби на дальше задержав коенду, а єму позволив як пустельникови провадити дальше житє.

Цінцио сьміяв ся з сего заміру і сказав, що він і єго товариство все уважають і будуть уважати Ринальда за свого вожда.

Ринальдо переспав ніч в руїнах замку, а рано пішов до Тісини, щоби стрінутися з Льодовіком та Розалією.

По кількох днях прибуло кілька опришків з Розалією і єї пакунками. За ними ішов Льодовіко закутий в кайдани.

Ринальдо одержав від Цінция лист, в котрім оправдував ся з неприсутности і додав, що Льодовіко сам му скаже, для чого єго закуто в кайдани.

Льодовіко признав ся, що був зрадив Ринальда одному корсиканському капітанови і через се чує викиди совісти.

Ринальдо простив Льодовікови, а сей постановив вже ніколи більше не зраджувати єго.

Між тим опрішки з шайки Ринальда чим раз більше були невдоволені, бо не мали жадного занятя, відповідного їх провідникови.

Ринальдо Ринальдінї

На другий день вибрав ся Ринальдо в до-рогу і прийшов до міста Фіскальоп, де якраз обходжено весільні жнива. Зібрані з околиці селяни співали та танцювали весело під ша-трами. Купці продавали там різні гарні річи, за котрі збирали гроші як граду.

Ринальдо постановив оголити трохи куп-ців з тих грошей і видав своїм в тій ціли при-каз. Тоді прийшов Цінційо й показав Риналь-дови гарну пару людей, в котрій сей пізнав Олімпію і корсиканського капітана.

Однак за Ринальдом слїдила поліція. Не-задовго напала на него. Мусїв хоронити ся з своїми товаришами між скалами. Ту закопав свої скарби. Відтак незадовго дав ся чути го-лос бубнів і стріли, то Цінціо бив ся з вій-ском і вже перед ним мусїв уступати. Між тим єму прийшов на поміч Ринальдо і оба змусили ворогів до утечі. Якось кільканайцять драгонів упало на Ринальда і відтяли єго від товаришів. При першій стрічи меч зломив ся єму на двоє, пістолети були повистрілювані, всі наоколо товариші полягли. Мусїв піддати ся. Двох драгонів всадило єго звязаного на коня і так завезено єго до найблизшого замку. Там кинено єго до вязниці. Змучений уснув. Снив о Розалїї. Єму здавало ся, що отвирають ся двері. Протер очи і побачив перед собою Олімпію. Ся єму оповістила, що він находиться ся в замку князя де ля Торе. Ся хоче бути спасеним, най послухає єї ради та прийме єї поміч. Она радила Ринальдови сісти на кора-

Перші побіди Ринальда.

бель і під іменем де ля Цинтра відігати до Мессини. Дала му подорожний пашпорт и лист до марграфа Романо, котрий певно его добре прийме. Відтак обоє попрацали ся. Усїв на коня і в товаристві служачого поїхав до пристани; ту обдарував щедро слугу і відпустив домів, а сам всїв на корабель і поїхав до Мессини.

Він перебував у графа Романо. Бавив в товаристві князїв та графів і був ними дуже люблений. Сам Романо знав его походжене і занятє, а інші уважали его за якогось знатного з високого роду та на високім становиску чоловіка. Князь Романо ставив єму предложенє, чи би він не хотїв належати до товариства тих людей, що старають ся і мають здібности рядити.

З початку ті випадки дуже непокоїли Ринальда, але пізнійше серед балів та забав забув о грозячих єму небезпеках. Єго заінтересували дві женьщини: Лявра, дочка богатого барона Девондо і графиня Маонтано. Графиня видала баль. Ту пописували ся обі женьщини грою і сьпівом. Ринальдо наблизив ся до Ляври і дуже єї хвалив. Се розгнівало графиню. Якраз вже дано знак до танцю, коли наблизилась Монтано і вручила Ринальдови лист від Олімпії. Олімпія радила цілком здати ся на князя Романо. Донесла єму також, що шайка Ринальда цілком розбита і що лиш Цинцио зміг уратувати ся. Оповідають навіть загално, що Ринальдо понїс смерть в суперечці.

Ринальдо Ринальдіні

Дальше оповідала в листі, що звісний Ринальдови капітан лежить майже смертельний, потятий шаблею Льодовіка. Розмова вела ся о Ринальдінім. Монтано осуджувала Ринальда як розбійника, за те Лявра признавала єму як найгарнійші прикмети душі, чим стала в очах Ринальда тепер милійшою від своєї суперниці.

II.

Пригода Ринальда з капітаном і увільнене замурованої графині.

Якийсь час перебував Ринальдо в домі марграфа. Марграф просив Ринальда, щоби в его присутности заступив его місце господаря. Раз вийшов Ринальдо на прохід до чудного огороду. Від огороднички довідав ся, що сей огород належить до графині Маонтано. Коли сама графиня замітила Ринальда, зближилася і увічливо его привитала. Сердечно розмовляючи зайшли до чарівної альтани, де обоє побіч себе посідали на лавці. Забуваючи о всім, що їх окружало, визнавали собі ніжні чувства любви, аж нечаяно підійшла до них Лявра, котрої вілля граничила з огородом графині. Читач може легко догадатись наслідку сего випадку. Тепер Лявра дізнала ся, що має думати о любви Ринальда до неї.

Незадовго вернув марграф з подорожи

Пригода Ринальда з капітаном і увільнене заму-
ваної графині.

і представив старця з Фронтеї, основателя тай-
ного союзу для оборони вітчизни.

Раз граф, батько Ляври, урядив великій
баль. Прийшов тоді також Ринальдо. Серед
найліпшої забави оповістив служачий, що якийсь
незвісний хоче бачити ся з молодцем де ля
Цінтра. Ринальдо пізнав в нім корсиканського
капітана, котрий кинув ся на него з витягне-
ною шаблею. Ринальдо витягнув свою. Тревав
завзятий бій. Вкінци капітан упав неживий.
Графиня, хотячи закрити Ринальда перед не-
безпекою, дала ему лист і відіслала на кони
до свого замку, в гори Ромата.

В дорозі стрінув ся Ринальдо з своїм то-
варишем Льодовіко. Оба поспішили до замку
в горах Ромата. В замку мешкав старий бур-
графія его жінка, та вірний слуга. Ринальда радо
принято. Дуже часто оповідав старий бурграфія
о ріжних духах, що в ночі непокоять замок.
Ринальдо конечво хотів пізнати причину їх появи.

Отворили двері і станули перед другими
замкненими дверима. Підложено желізни шини,
розірвались двері а відголос сего лому повто-
рив ся. Знайшли ся в низькім а тіснім ганку.
Пішли до дальших дверей і в той сам спосіб
їх отворили. Між тим дав ся чути голос:
о Боже! Коли се слуга псчув, упав непритом-
ний на землю. Ринальдо старав ся прослідити
се місце з відки походив голос. Він побачив
в фрамудзі вмуровану жінчину, більше подібну
до трупа як до жиючого єства. Разом з Льо-
довіко перенесли єї до видної кімнати. Она

Ринальдо Ринальдінї

ледви могла знести денне сьвітло. Поживи приймати не могла.

Ся жінка була жінкою помершого графа де Маонтано, котрому она сприялась. Сей казав незнакомому чоловікови замурувати єї і подавати що дня поживу. Відтак поїхав до Мессини й ту оженив ся зі знаною читачевї графинею де Маонтано. Від тепер в замку стало цілком весело. Раз графиня сидячи з ним на бальконї, зачала таку розмову:

— Скажи мені, приятелю, що задумуєш робити, ти, котрому я посвятила свою любов. Віддаю руку батькови мого дитяти.

Ринальдо чув ся заклопотаним. Сказав графини, щоби не давала єго імени дитяти, бо він є Ринальдінї.

Графиня зімліла на сю вість. На другий день відїхав разом з Льодовіком з замку, навіть не попрощавши ся з графинею.

В дорозї напали на Ринальда розбишаки, бо єго не пізнали. В тій самій хвилі їхала по возом Лявра зі своїм батьком. Була дуже вдячна за уратованє житя.

Кілька днів перебував Ринальдо з товаришем в замку барона, а батька Ляври. Барон не знав чим має віддячитись незнамому гостевї. Надїйшла вість до дому барона, що Ринальдо ходить живий і єго шайка бушує недалеко в околици. Барон просив Ринальда, щоби обороняв єго дім в разї коли нападуть розбійники. Якось за кілька днів дійсно напали розбишаки на дім барона. Їх задержав Ри-

Пригода Ринальда з капітаном і увільнене заму-
ваної графині.

нальдо висказавши своє ім'я. Тепер був ще більше вдячний за подвійний ратунок. Ринальдо казав привести Лявру і секретара баронівської канцелярії, що був сильно залюблений в Ляврі і просив барона, щоби дозволив їм обоім одружити ся. Обоє молодята були Ринальдови дуже вдячні за те, що Ринальдо причинив ся до дійсненя їх щастя.

На другий день стрінув Ринальдо корси-
канця капітана. Счинила ся борба, капітана Ринальдо ранив. Пізнійше Ринальдо увільнив капітана і Олімпію з рук розбишаків. Обоє пізнали великодушність і шляхотне серце Ринальда.

Розбишаки поділили ся на кілька громад, щоби скорше передерти ся через неприятельські ряди. Була завзята борба з війском. Ринальдови та Льодовікови удало ся уйти ворожих рук. Якось наблизили ся оба з Льодовіком до замку графині Маонтано. Льодовіко поспішив до замку, щоби дізнати ся, що стало ся з графинею, а Ринальдо удав ся до малої поблизької хатини. Ту прислухував ся чарівній грі гітари та чудовій пісні, що доходила до єго уший з хатини.

Як дуже Ринальдо здивував ся, коли побачив перед собою Цинция. Ту дізнав ся від него, що сей домок і ціле господарство належить до него і що в недовзі ще єго побільшить і що оженить ся з дочкою одного лісничого.

Ринальдо лишив Цинция : пішов до якоїсь

Ринальдо Ринальдіні

вежі, що близько сторчала з розвалин та румовища.

Коли був вже на самім вершку вежі нечаяно почув карабінові вистріли і спостеріг розбишаків, що бороли ся з жовнірами. Незадовго жовніри зблизили ся під саму вежу, а Ринальдіні бачив, що був нічим неогоронений.

III.

Старець з Фронтеї освободжує Ринальда.

Недовго тревала борба з Ринальдим. Супроти перемоги війська мусів піддати ся.

Ринальдо признав ся їм, що він є Ринальдіні і просив жовнірів, щоби не обходили ся з ним як з простим розбишаком. Він дав їм цілу мошинку грошей. Жовніри завели его до міста Сердина з відки на другий день мали его відставити до Мессини.

В тяжких кайданах на ногах і руках, не бачучи для себе жадного ратунку, сидів Ринальдо в розпуці. Коли нечаяно о півночи отворили ся желізни двері і до него увійшов звісний старець з Фронтеї. Сей дораджував Ринальдови, щоби як найскорше старав ся з вязниці увільнити. Він в тім ему pomoже, бо має силу, а навіть Ринальдо стоїть під его могучостию.

Старець з Фронтеї освободжує Ринальда.

Однак Ринальдо волів умерти у в'язниці і увільнити вільну душу.

Відтак старець щез. Над ранком виведено Ринальда з в'язниці, всаджено до закритого воза и при сильній ескортї вивезено. Над вечер прибули до вузкої долини. Там стрінули сильний відділ людей, товаришив Ринальда що розпочав борбу з війском і вийшов з неї побідно. Часть війска побито а друга часть кинула ся до утечі.

Ринальдови знято кайдани. Ёму дали коня, котрого він осідлав і відїхав в товаристві ще двох осіб. Коли приїхали у густий ліс, казали Ринальдови злісти з коня, дали ёму якийсь пакунок а самі поїхали дальше.

Ринальдо побачив з далека миготячі сьвітла. Пустив ся іти в їх сторону. Прийшов до хати якохось старця, де ёго привітав дуже ввічливо якийсь старець. Сей старець оповідав, що старець з Фронтеї поручив ёму Ринальда, що Ринальдо є вільний, але не зовсім безпечним. Тому радив Ринальдови ще лишити ся кілька днів. Старець ёго лишив а сам відїшов. З сусідної комнати вишла несподівано Олімпія і заявила, що дуже тішить ся з сего, що Ринальдо відзискав свободу. Дальше оповідала на запит Ринальда, що Люїгіно жиє, а Розалія находить ся під опікою старця з Фронтеї. Говорила також, що она і старець з Фронтеї покладають на Ринальда великі надії і уважає ёго за спасителя єї відчини Корсики з під власти тиранів.

Ринальдо Ринальдінї.

Відтак Олімпія відійшла і задовго запросила Ринальда на сніданє. Ринальдо сїв перед хатою. Взяв гітару і так сьпївав:

Щастє се злудна мрія,
Слабого чоловіка пориває;
Чим більше з него радїє,
Тим більше перед ним втікає.

Коли моряком кидає буря
Надію даєм му, Боже!
Коли в задумі сиджу я
Чи будучність потїшити може?

Олімпія ганила єго за такі безнадїйни слова. Він повинен пам'ятати на се, що він має бути спасителем Корсики.

Тїмчасом надїшов післанець і віддав Ринальдови лист такого змісту:

„Ти певно довідав ся від Олімпії о наших намірах. Число наших росте що дня. Маю надїю, що пристанеш до нашого союзу. Твій приятель, старець з Фронтеї.

На другий день скоро сьвіт перевїсив через плечі стрїльбу і поспїшив в дорогу з нїким не попрощавши ся.

Чорний перестерігає Ринальда.

IV.

Чорний перестерігає Ринальда.

Під вечер впущено Ринальда до якогось замку, до котрого увійшов як барон Тангано. Сей замок належав до графині Мантано. Ринальдо увійшов до кімнати не замельдувавши ся. На стрічу йому вийшла Віолянта, замурована жінка помершого графа. По кількох питаннях довідав ся Ринальдо від Віолянти, що нещаслива мати дитини розбишака, Діанора, находиться ся в замку, але зажурена замкнула ся до кімнати оббитої чорним сукном і вирекла ся сьвіта як покутниця та чекає з сеї долини сліз спасеня. Ринальдо мав нагоду єї добре приглянути ся, коли она клячучи молила ся. Відтак Віолянта показала єму сипяльню.

Коло півночи отворили ся двері і до кімнати увійшла висока, замаскована стать. Єї голову заслонював каптур, а була перевязана білим ремнем. Ся особа зближила ся до Ринальда і нагрозила єму пальцем і взивала єго, щоби спішив за нею, бо він має ставити ся перед трибуналом острих судиїв, всїх єго злочинів.

— Справедливість не криє ся в темноті, — тебе чекає шубениця — сказав чорний — а під ослоною ночі чекає тебе поправа: тому іди за мною, бо інакше чекає тя страшна судьба.

Чорний віддалив ся, Ринальдо попряму-

Ринальдо Ринальдині

вав за ним, але не міг нігде найти жадного сліду. Узрів отворену шафу, заглянув до неї і найшов у ній лиш кістяк. Положив ся на ліжку, а різні гадки его непокоїли. Рано принесла ему служниця від Віолянти лист, в котрім було написано, що Діанора знає правдиве імя Ринальда та щоби він сейчас утікав з замку, бо в тім часі коли буде читати лист, они вже далеко будуть.

Повний зневіри Ринальдо покинув замок. Ледви поступив кілька кроків, коли зайшов ему дорогу чорний і сказав :

— Гляди, там на горі стоїть каплиця, в котрій збирають ся судії, там на тебе чекаємо.

Ринальдо пірвав за меч і ударив ним чорного, але той пірвав его кинув ним до землі з цілої сили аж кости в нім затріщали. Відтак чорний щез. Ринальдо з трудом устав з землі і дійшов до горбка на котрім лежав якийсь чоловік. Се був Льодовіко. Він оповів свою пригоду з чорними судиями. Его були завели до великої салі і приказали висікти різгами до крови. Днесь викинули его з каплиці, він ту на сей горбок ледви заповз, але дальше рушити ся не може. Ринальдо підніс его та рушили оба дальше. В дорозі стрінули кільканайцять їздців на мулах. Ринальдо попросив їх, чи би не згодили ся на се щоби его хорого приятеля Льодовіка взяти на мула. Подорожні сповнили волю Ринальда. Над вечер станули в Сальдано. За поміч Ринальдо щедро обдарував подорожних грішми. Коли Льо-

Чорний перестерігає Ринальда.

довіко прийшов до сили рушили оба дальше. По дорозі стрінули своїх товаришів Йордана і Люїза. Сї оповіли їм, що їх є разом дев'я-тьох і що живуть в недоступних околицях. Не-задовго їх розбишацкій відділ збільшив ся до п'ятнайцять люда. На їх просьбу Ринальдо о-бняв над ним провід. Раз удав ся до каплиці чорних духів. Застав двері сильно замкнені. Казав вибити двері і перешукати всі закутини, але нічого не найдено. На другий день хотів удати ся до замку графині Монтано і неміг дістати ся. Кільканайцять чорних, замаскова-них людей на конях заступило єму дорогу.

Ринальдо хотів їх задержати, думаючи, що переразить їх єго імя. Коли бачив, що они чим раз більше напірають на него, вистрілив до чорних. Упало трех з коний, решта пігнала в ліс.

Ринальдо і товариші розложили ся в гар-ній околиці, Отворили трумну, котру забрали від чорних. В ній найшли багато срібних і зо-лотих знарядів ріжного роду, і триста звоїв, з котрих кождий містив по сто дукатів. Від-так розділено добич. Ринальдо одержав най-більше. Всім казав іти в ту сторону, де спо-дівав ся стрінуту Люїгіна. Сам із Льодовіко і Йорданом поспішив гостинцем до Нізетто. На долині стрінув їх якийсь узброений чоло-вік, що зблизив ся до Ринальда віддав єму лист такого змісту:

— Сьмілий Ринальдо, твоя відвага і ста-лість збудила в нас подив і учинила нас тво-

Ринальдо Ринальдінї

їми приятелями. Задумуємо повалити теперішній ряд. Решта дорозумієш ся. Одержжиш одно з перших мість відповідне твоїм здібностям. Віддавцеви сего листа можеш звірити ся. Сподіваємо ся найліпшої відповіді.

Твої приятелі, Чорні Судії.

Ринальдо пізнав їх злобний намір і добувши кусень паперу, так ім відписав:

— Вас Ринальдінї пізнав вже. Не хоче бути бунтарем проти короля. Вашого запрошення зовсім не приймаю і вашим товаришем ніколи не буду.

Звернув лист, віддав єго післанцеви, а той сейчас відїхав. Ринальдо оповів своїм товаришам зміст листа, чому дуже дивували ся.

Нечайно побачили перед собою повіз. В нїм сидїла Олімпія і якийсь нан, украшений ордерами. Се був, як пізнійше довідали ся губернатор міста Нізетто.

Вечером приїхали до Міляно. Там Ринальдо післав слїдуючий лист до Нізетта з долученєм листу, котрий одержав від чорних судіїв. Лист звучав:

— Я відобрав лист від чорних. Они намовляють мене, щоби я виступив з ними против ряду. Я не є бунтарем, цілком остерегаю вас, щоби сьте мали ся на бачности. Погорджений бандита вже вирік ся свого ремесла і незабаром покине Сицилію. Ринальдінї.

Виславши лист зараз вибрав ся в дорогу. Над вечер заблукав в лісі і довго не міг найти дороги, коли тимчасом зобачив на одній го-

Чорний перестерігає Ринальда.

рі якийсь старий замок. Отже поспішив до него і попросив о гостиність, представляючись за барона Тегнано. Але дуже здивував ся, коли побачив перед собою Олімпю. Від неї дізнав ся, що сей замок належить до старця з Фронтеї. Також оповіла йому о тім, що Нізетто відобрав его лист. Відтак Ринальдо питав її, що діє ся з Розалією. Олімпя оповістила, що Розалія, его давна людка давно вже умерла. Попала в велику горячку, хотяй старець з Фронтеї по батьківски нею опікував ся. Однак мимо ріжних старань не міг вирвати її з пащі смерти. Її послідні слова були: Ринальдо, мій любий, лишуть тобі все вірною!

Ринальдо з жалю за помершою закрив лице руками і плакав гірко. Олімпія відійшла. Відтак кинув ся нерозібраний на ліжку і заснув горячковим сном. Коли рано збудив ся побачив в другій кімнаті Цинция, Нерона, Льодовіка, Йордана, Люїгіна і Олімпію. Они розмавляли о освободженю Корсики та пили за здоровле старця з Фронтеї. Они конче хотіли намовити Ринальда, щоби взяв участь в нім і прийняв провід. Ринальдо з початку відказував ся, а пізнійше немов улягаючи просьбі, обіцяв сповнити їх просьби. Але коли настав день удав ся незамітно над берег моря, де побачив рибаків, що збирали ся в дорогу на гарний та урожайний острів Панталерію.

На просьбу Ринальда рибаки дозволили також Ринальдови перевезти ся на їх кораблі на згаданий острів. Перед відіздом всі з Ри-

Ринальдо Ринальдінї

нальдом поуклякали, відмовили щиру молитву, всіли на корабель і рушили в дорогу.

Над вечер побачили з моря сьвітло в містї на Панталерїї і незадовго заплили до єго західних берегів. На другий день рано поспішили в глѹб краю. Всюди стрічали веселих мешканцїв острова, всюди співали і танцювали. Під одним оливним лїском побачив Ринальдо гарний домок. Там пішов Ринальдо і попросив о шклянку молока. Подала єму вже не молода жінка, котра не то що нічо не взяла за молоко, але ще й даром принесла єму фіги і винограду. Ринальдо удав ся з нею в розмову і довідав ся, що она є вдовою та має двоє дїтїй. Ринальдо наняв у неї два покої, дав собі остричи волосє та перебрав ся в убранє крою тамошних жителїв.

V.

Побут Ринальда на острові Панталерїї.

Вже з пів місяця перебував Ринальдо на тїм острові, коли спостерїг, що Марта що вечера ходила десь зі збанком молока і в годину опісля вертала в порожнї. Ринальдо довідав ся від неї, що она заносить молоко до якогось дому в котрїм мешкають дві панї, що приїхали зза моря. Однак їх самих не видїла, бо за них відбирає молоко стара служниця

Побут Ринальда на острові Панталерії.

і за него платить. Хотячи пізнати, що то за пані, попросив Марту, щоби дозволила єму занести молоко паням. — Побачив перед собою стару служницю, що дуже підозріло дивила ся на Ринальда.

В той час дав ся чути з сусідної кімнати крик. Стара побігла туди, а вилетівши назад кричала: „Ісусе Христе, ратуй! пані зімліла. Ринальдо довго не надумуючи ся, увійшов до дому де були знакомі, Одна з них лежала омліла на софі, а друга питала ся єго, чого ту хоче? Ринальдо став пильно приглядати ся незнакомим і пізнав у них на велике здивоване Діянору і Віолянту. Тоді Діанора, що прийшла до себе, крикнула: „Ах! то він!

Розчулений Ринальдо промовив: „Небо хоче нащої злуки. Віолянта також раділа зі щастя своєї товаришки. Порішено в трійку жити на сїм острові займаючись господарством. Ринальдо оповів їм також о своїх пригодах і о своїм походженю. Він був сином убогого робітника, якийсь пустельник займав ся єго вихованєм, научив єго читати та писати і багато оповідав єму з давньої історії; давав єму читати ріжні книжки о лицарских ділах. Се все так заохотило Ринальда, що постановив стати жовнірем, увійшов до служби сардиньского короля і дослужив ся степеня хоружного. Але щось виступив проти військової карности, дисципліни і за те zdeградовано єго на простого жовніра. За зневагу пімстив ся, бо затопив штилет грудях свого вожда.

Ринальдо Ринальдині

Лякаючи ся кари, блукав по Італії, вкінці дістав ся між розбишаків, де ізза відваги вибрали єго начальником шайки опришків. Межи ними лишив ся до сеї хвилі, в котрій онім зачинаєсь оповіданє.

Раз проходжував ся Ринальдо по острові, коли нечаяно почув якийсь шелест. Оглянувся і побачив перед собою старця з Фронтеї, що єго нечаяно заскочив та намавляв до участі в освободженю Корсики. Ринальдо хотів відплисти на остров Мальту, однак як-би на злість тоді не відгодив жаден корабель. Між тим Діанора стрінула ся з Олімпєю, котра оповістила, що пляни висвободження Корсики стали відкриті. Тепер знова старець з Фронтеї стрітив ся з Ринальдом і дорікав єму, що через єго байдужність як раз викрито плян освободження Корсики.

Ринальдо удав ся до Діанори і всьо єї відкрив. Сам вернув до Марти і наняв своє давне мешканє. Відтак чекав на корабель, котрий мав на три дні відїхати на остров Мальту. Діанора перенесла ся до іншого мешканя, а Ринальдо відкрив в скалі печеру, в котрій постановив так довго скривати ся, доки не надплине корабель. Якраз коли вертав до себе стрінув ся зі старцем з Фронтеї. Той обвістив єму що Ринальдо находиться ся в великій небезпеці, але сли хоче виратувати ся з неї то най ще нині їде до Корсики в ціли єї освободження.

Але Ринальдо не згодив ся на предложенє старця.

Побут Ринальда на острові Панталерії.

Коли Ринальдо на другий день зближався до своєї печери побачив над берегом моря якогось чоловіка. Се був вже звісний читачеві князь де ля Роцеля.

Сей оповістив Ринальдови також, що він є в великій небезпеці і мусить сейчас вибирати ся з відси, щоби увільнити ся. Але сейчас обскочили Ринальда жовніри і на зазив чорного, що ту також зявив ся хотіли его увязнити. Однак ту показав ся старець з Фронтеї. Щоби не дати Ринальдови згинути соромною смертю, сам штилетом прошив грудь Ринальда.

Ринальдо упав у стіп князя де ля Роцеля. Чорного схвачено і закуто в кайдани як зрадника.

В той час вибігла з кімнати Діанора і упала на обризганого кровію Ринальда, що зачав віддихати. „Ах жиє! — закликала і притиснула его до серця. Офіцер, що доводив жовнірами, дав знак і Ринальда видерто з рук Діанори.

Усі повсідали на корабель. Вже було тихо, коли відплили. Була темна ніч; мож було чути тут ударяючих о себе филь.

Нечайно напали на них англійські морські розбишаки і їх полонили. Повсідали на їх корабель. Показало ся, що се були Люїгіно і его товариші. Они увільнили Ринальда, а Чорного убили.

Межи Африкою а островом Мальта є малий остров. Там причалив корабель з Ринальдом. В невдовзі Ринальдо прийшов завдяки лі-

Ринальдо Ринальдині.

карям до цілковитого здоровля. Люїгіно, що з сухопутного розбишаки став морським розбишаком, разом зі старцем з Фронтеї налягали они на Ринальда, щоби він прийняв начальний провід. Але се не відповідало стремліню Ринальда, бо він думав о злуці з Діянорою і спокійним з нею житєм.

Тому удав ся кораблем до пристани Россо. В околицях сего міста наняв собі мешканя. Ту згадував нераз о спокійним житю з Діянорою на острові Панталерії.

Між тими учув несподівано гохос в альтані і пізнав голос Діянори. Яка була радість любовників годі пером описати. Коли минуло перше одушевленє Діанора взяла его за руку і завела его до кімнати, де в колисці лежав прегарний синок.

Ринальдо закликав з радости: — О! мій синку! тепер чую ся щасливим!

— Чи ти є ним дійсно? — закликав якийсь голос. Ринальдо оглянувся і побачив корсиканського капітана в одежи чорних.

Ринальдо вхопив капітана котрий его переслідовав кинув на землю і приложив му до грудий пістолет з пересторогою, що і він має обовязок взглядом жінки і дітей!

Знова зайшла небезпечна пригода з Ринальдом. Явив ся офіцер, котрому капітан виявив імя Ринальда. Однак Діанора представила корсиканця як ошуста. Капітана арештовано.

Ринальдо поспішив до губернатора міста, знаного нам князя де ля Роцельля, що дав ему

Пригоди Ринальда в Маляццо.

лист поручаючий капітанови корабля. Ринальдо мав в ціли особистої охорони відіхати до міста Маляццо.

VI.

Пригоди Ринальда в Маляццо.

Ринальдо висів з корабля і пішов в середину міста, де винаймив собі вигідне мешканє. Там жив спокійно, займав ся читанєм книжок, сьпівав і грав на гітарі.

Раз зайшов до него якийсь монах францішканин і просив єго о милостиню для тихих і сильнотерпячих, котрих шукає і потішає. Ринальдо зглянув на него і дав єму десять дукатів. Тепер побачив Ринальдо до руки монаха прикріплену маленьку фотографію Віолянти де Ноїї Монах пояснив, що ся жєнщина дуже щєро давала милостиню.

На просьбу Ринальда монах завів Ринальда до Віолянти.

Віолянта дуже счудувала ся, коли побачила Ринальда, о котрім думала, що вже давно помер. Ринальдо оповів єї всі свої попередні приходи. Відтак постановили щоби в трійку: Ринальдо, Діанора і Віолянта поїхати на сталий побут до Еспанії. Монах мав бути їх посередником. Віолянта постановила наклонити до сєго Діанору.

Ринальдо Ринальдінї

На улиці стрінув ся Ринальдо з монахом. Сей представив ся як отець Аморо, котрого аж тепер Ринальдо пізнав, що то був той любовник гарної Ляври, що вийшла за князя Лентілі.

Отець Аморо дав Ринальдови благословенє і радив удати ся в дорогу до Аквісграну, щоби оминути грозячу єму небезпеку. — Ринальдо єго послухав. Вже Ринальдо уйшов спорий кусень дороги коли стрінув дівчину, що несла арфу.

Він вдав ся з дівчиною в розмову. Довідав ся, що ся зове Анетта і має брата, що є початкуючим музикантом в Мессинї, що она своєю грою на арфі зарабляла на жите для себе і старушки бабки. По короткім відпочинку ціле товариство поспішило в дальшу дорогу і під самий вечер зайшло до саїтної господи.

На другий день попрощавшись зайшов Ринальдо аж до близького лїска, що в нїм находила ся капличка. Увійшов до неї. Перед вїттарем клячала якась панї і горячо молила ся. Вкінци з землі піднесла ся. Ринальдо зблизив ся до неї і почав з нею розмову. З розмови довідав ся, що ся панї зове ся графина Лентіні. Она то власне була Ляврою Денавго.

Якийсь час розмовляла з Ринальдом, вкінци запросила єго до замку, що лежав недалеко каплицї. Оповістила Ринальдїньови, що єї чоловік виїхав від трех днів з дому. Єму поручено провід над вїйском, що вирушило проти розбитаків.

Пригоди Ринальда в Маляццо.

В замку приняла Ринальда дуже ввічливо Елеонора, сестра графині Лентілі.

Розпочали розмову о Ринальдїм. Левра дуже вихвалювала єго великодушність. Коли Елеонора покинула на хвилю кімнату, Ринальдо спитав єї, чи щасливо пішла за муж. Лявра зітхнула глибоко і сказала:

— Єсьм цілком щаслива, але того собі ніколи не можу простити, що я звела найповажнішого чоловіка, котрому належало ся моє серце. Я привела єго до розпуки, а може і до гробу.

Ринальдо заявив, що сего чоловіка знає. Він жиє як монах Аморо в францішканскім монастирі в Меляццо і єї ніколи не забуде. Увійшла до комнати і привела з собою дівчину, що хотіла в сїм замку схоронити ся. Се була Аннета, котра, як оповідала утїкла з коршми перед розбійниками, і всюди шукала монаха.

Між тим надійшла вість, що відділ озброєних зближаєсь до замку. Жінки почали зі страху дрожати і кричати. Якийсь їздець оповів Ляврі, що єї чоловіка взяли до неволі. Він передав до неї лист, в котрім просить Лявру о 3.000 дукатів на єго увільненє.

Лявра була в клопоті, з відки таку суму взяти.

Ринальдо знова довідував ся кілько є всіх людий в замку, щоби оборонити ся перед жовнірами. — Але в замку крім слїпого

Ринальдо Ринальдіні

конюшого і старого бурграфа було всего кілька людей.

На замок почало нападати кільканайцять уоружених людей. Ринальдо замітив, що їх провідником був Льодовіко. Оба привитали ся. Ринальдо передав лист до Цінция в справі увілянення чоловіка Ляври.

VII.

Таємничий замок.

Ринальдо іде за своїм призначенем, іде до опришків. Коло полудня зблизили ся до ліса. Ту стрінув ся Ринальдо з патрулею. Комедант сторожи питав Ринальда о пашпорт. Але Ринальдо єму відповів, що жадного пашпорту не потребує, бо він не є жаднім підозрілим чоловіком. Він визнав своє імя — Ринальдо. Старий вояк прихадав собі, як колись служив під ним в Каляврії. Був се Птольомей. Він згодив ся сам занести лист до Цінция.

Сю ніч перенучував Ринальдо в лісі. На друхий день поїхав дальше. По дорозі стрінув відділ жовнірів з офіцером. Офіцер, підозріваючи Ринальда за особу тоту саму хотів єго арештовати. Але Риналядо заперечив сему, посьвідчив ся сьвідоцтвом Ляври, що він називаєсь князь де ля Цінтра.

В замку була і Леонора. Незадовго приїхав граф Лентілі і дуже був вдячний Риналь-

Таємничий замок.

дови за щасливе спасенє. В сьвітлі місяця їхав цілу ніч. Приїхали до одної господи. Рано пішов Ринальдо на прохід. Але нечаяно приступило до него кілька людей і єго звязали та понесли до якогось замку. Ту єго розвязали в гарній і вигідній кімнаті. Ту стрінув ся з сестрою бурграбі Равлиною. Від неї довідався, що до того замку належать ще два села. В середині замку находить ся чародійна кімната, до котрої брат Павлини не позваляє нікому являти ся. Она має сестру монахиню, котру відвідує три рази до року. Ринальдо просив єї отворити сю кімнату, але Павлина се єму відраджувала, говорячи, що се дуже небезпечна річ. Однак Ринальдо виймив з кишені витрихи і в одну мить отворив салю. Була пуста і темна. З лівої сторони провадили двері до якоїсь галерії. Ту висіли сьвічники з на пів запаленими сьвічками. Вкінци увійшов до вузкого склепіня з відки дійшов до него голос дзвінка. Нечаяно зявила ся перед Ринальдим якась стареча стать.

— Нещасливий, ти згинув!

Ринальдо витягнув сейчас пістолет і хотів вистриліти до старого, але в сеї хвили вискочило кілька озброєних людей з яскині. Яке було велике здивованє Ринальда, коли в тих людях Ринальдо пізнав своїх старих приятелів, що ту занимали ся підрублюванєм грошей.

Між тим замок окружили жовніри. Під проводом товариша Нера всі з Ринальдом ді-

Ринальдо Ринальдінї

стали ся вузкими, лабіринтовими хідниками поза замок. Старець з Фронтеї був вождом сеї дружини.

VIII.

Стріча з милою.

Щоби охоронити ся від небезпеки Ринальдо попрощав ся з говаришами, сїв на сардинський корабель, щоби відїхати до Сардинії під позором, що хоче відвидїти чудотворну ікону. Прибув до Сардонії і пішов до міста Кагліярі, де собі наймив мешканє. Відвиджував церкви, театри та інші публичні містя. Раз, коли купував від огороднички цвїти, довідав ся від неї, що той город належить до красної нанї Синьори Фортунати. Переходячи коло Ринальда опустила вельон. Ринальдо підніс єго і найшов в нїм білет з написом: „Незнаний, не конче є незнаний. З сим білетом була також карточка написана рукою Ринальда. Ринальдо сховав знайдені предмети і пішов на службу Божу. Ту побачив незнакому паню, котрій тепер віддав вельон. Она дозволила Ринальдовї зложити візиту. За якийсь час по виходї з церкви увійшов Ринальдо до єї дому, що стояв недалеко і напротив церкви, Гарна панї приняла єго в альтанї. Коли обоє розмовляли, увійшов якийсь офіцир. Не здіймаючи капелюха кинув ся на софу не зважа-

Стріча з милою.

ючи на Ринальда. Відтак прийшов якийсь пан з понурим лицем. Ся женьщина була Корсиканка. Дуже з запалом говорила о освободженю своєї вітчини та о князю Ніканорі, се є о старци з Фронтеї, котрий до освободженя вітчини наклонював Ринальда. Дальше оповідала, що плян освободженя наново піднято.

Фортуната поглянула на портретик, що тримала між дорогоцінностями і на велике здивованє відкрила цілковиту подібність між портретом а Ринальдом.

Упала зімліла на землю. Ринальдо підніс її осторожно і витиснув поцілуй на її устах. Фортуната висказувала слова радости, що незадовго Ринальдо освободить вітчину.

Незабаром прибув князь Ніканор.

На другий день запросив Ніканор Ринальда і своїх товаришів на величавний пир до своєї віллі. Ціле товариство дуже гарно бавило ся при звуках музики і кубках доброго вина.

Вкінци подано князеві великий кубок, украшаний диямантами та корсиканьским гербом. Підніс его до гори з окликом: „Най живють Корсиканці“!

На другий день казав Ринальдо осідлати коня, всїв на него і удав ся до міста. Ту забрав всі свої річи і покинув Кагліяри з постановою удати ся до Еспанії або на канарийські острови та замешкати спокійним житєм.

Шукаючи в дорозі охорони перед бурею удав ся до поблизького замку в ціли охорони.

Ринальдо Ринальдіні

Графиня Орана, бо так звала ся владителька замку приймила его ввічливо. Перед его відїздом оповіла Ринальдови, що єї лісничий найшов у лісі портрет, подібний до Ринальда.

Ринальдо, котрий бачив той сам образ у Фортунати признав ся, що се є его власний портрет. Коли прикликано лісничого, то сей оповів, що такого чоловіка як сей бачив в дорозі до Фльоренції. Тодї він служив у марграфинї Альтаноре. Ринальдо прийшов тодї перебраний за стрільця зачепив графиню і зажадав від неї годинник і 100 цекинів, а за се жертвував карту безпеченьства. — Однак оповідаючий мисливий не припускав, аби присутний чоловік був Ринальдо.

Ринальдо розсміяв ся, а винагородивши стрільця, сїв на коня і покинув замок.

Коли зблизив ся до близького ліса, вийшов з корчів якийсь чоловік. Се був Товїо, камердинер Олімпії. Від него Ринальдо довідався, що цілу дружину з винятком Ніканора військо арештувало. Коли Товїо відійшов Ринальдо зсїв з коня і роздумуючи над своїм положенєм усїв під деревом.

Ринальдо знова стає вождом опришків.

IX.

Ринальдо знова стає вождом опришків.

Коли пробудив ся побачив коло себе трех уоружених людий. Ринальдо представив ся їм як оден з дружини, що колись служив під Ринальдим. Уоружені оповідали, що їх було більше, але їх прорідило військо і немають тепер жадного провідника.

Між тим спостерегли пятох зближаючих ся драгонів. Розбишаки радили ратувати ся утечою. Але Ринальдо приказував їм бороти ся під єго командою, а побідять і пізнають хто він є.

Коли се говорив стрілив до одного драгона. Сей упав, а решта утікла. Трех розбишаків просило тепер Ринальда, щоби обняв над ними провід.

Ринальдо згодив ся на таке предложенє, але під тим услівєм, що они навіть на смерт з ним підуть, коли лиш буде треба. Дальше подав їм услівє, щоби ніколи не нападали на убогих, шанували дітей, жінок і старців.

Розбишаки сї услівя приймили. Тепер завели єго до криївок і ту Ринальдо уложив для них закони і прийняв ще кількох до своєї дружини.

На вершку одної гори стояли звалища давного замку, з котрих розсївав страх на поблизьких мешканьців славний бандита Бран-

Ринальдо Ринальдині

коліно. Там то Ринальдо постановив мати свою криївку. Двигнено звалища, направлено мури. З великою радістю Ринальдо відкрив підземний льох, що провадив у поле. Знайдено різні печери і ями в поблизьких пригірках, котрі Ринальдо узнав за дуже вигідні для себе і товаришів.

Раз Ринальдо перебраний за стрільця покинув звалища і станув в недалекій долині. Ту стрінув селянку, що збирала цвѣти. Від неї дізнав ся, що єї добродії називають ся Реалї, она сама зве ся Марія а єї любчик Нікольо.

Ринальдо старав ся запізнати з марграфом Реалї. В тій ціли удав ся до замку і представив ся як граф Морлїяні.

Марграф прийняв єго дуже сердечно, опроваджував єго по цілім замку, а межі іншими показав єму цілий ряд потретів селянок, котрих випосажив.

Ринальдо просив за Марию Альолянцо, щоби їй вільно було пібрати ся з Нікольо, котрого любить.

Марграф приобіцяв просьбу Ринальда сповнити.

По вечери пішли на спочинок. На другий день увійшов Ринальдо до салї, де побачив Марию і маляра, що робив єї портрет олійними красками.

Марграф завів свого гостя до іншої салї. Ту висказав бажаня, що конечно хотїв би бачити ся з Ринальдим. Між тим кямердинер

Ринальдо знова стає вождом опришків.

подав лист, з котрого маргаф довідав ся, що буде мати у вечер гостей, іменно прийдуть до него чотири женьщини, тїтка і три єї дочки. Тому просив Ринальда, щоби сей для товариства лишив ся.

Над вечер приїхали гості. Тїтка, весела женьщина, що числила около сорок лїт. Дві єї дочки були ще дуже молоді. Трета іменем Оранія в цвїті зрілости. Була дуже гарна і посїдала гарні прикмети.

Запрошено Ринальда на вечеру. Подавано як найлучше страви. Жарти і сьміхи не втихали до пізної ночі.

Ринальдо слухав з зацікавленєм оповідань о своїй особі. Вкінци Ринальдо виявив серед перераження женьщини своє імя попрацав товариство і відійшов.

Приїшовши до свого замку зібрав Ринальдо свої люди і відбув їх перегляд. Число товаришів значно збільшило ся. Ринальдо поділив їх на кілька відділів і вислав їх в ріжні сторони щоби зібрали запаси живности, котрих брак вже давав ся відчувати. Раз розбишаки привели до него якогось подорожного.

Дуже здивував ся, коли в сїм подорожнім пізнав Фіяметту і приятельку Фортунати. Ся єму оповіла всьо, що відносило ся до союза освободителїв Корсики. Всі шляготні оборонці Корсики або полягли з оружем в руках геройскою смертю як Ніко Астольфо, Люїгіно, або дісталися до французскої неволі з виїмком

Ринальдо Ринальдині

князя Ніканора, котрий щасливо оминув небезпеки.

Ринальдо казав собі здати рапорт від підвождів, межі котрими був також і Льодовіко. Від них показало ся, що товариство складало ся зі сто людей, а загальне ополчене, котре було оголошене против розбійників виносило майже десять разів тільки. Декотрі відділи вагаги були добили ся аж до гори Капре. Найсміливіший з розбишаків Санардо наложив на місто Орістоні чотири тисячі дукатів контрибуції, грозячи пімстою в разі не заплачення.

По містах настав великий переполох. Мешканці Орістоні знетерпеливлені їх надужиттями взяли ся до оружа і разом з селянами дооколичних сел окружили зі всіх сторін відважних розбійників. Бійка була дуже кровавою і горстка розбишаків булаби певно витята в пень, коли би Льодовіко та Ринальдо не поспішили на поміч з своїми відділами. Ринальдо боров ся як лев, але поцілений кулею упав, шабля випала єму з безвладної руки. Але рана задана вождови натхнула новою відвагою его товаришів. Ударили як скажені на ворога і змусили до відвороту. Чотирнайцять людей з шайки Ринальда було убитих, а других чотирнайцять частию ранних а частию полонених. Страти ворога були значнійші. Решта розбишаків утікла в гори.

Фіяметта з найбільшим старанем доглядала свого улюбленого і не відступала від него ані на хвилю. Завояки єї стараням Риналь-

Великий ярмарок.

до знова повернув до здоровля. Єго відділ так збільшив ся, що міг знова предпринимати виправи.

Одного разу Ринальдо вийшов на звіди, пішов у ліс і виліз на розложистий дуб, щоб на нїм випочати. Між тим єго увагу звернула розмова двох людей що з лиця виглядали на бандитів. З їх розмови показалося, що були підмовлені сеї ночу пірвати баронівну Малермі, коли она буде вертати з матерію з ярмарку, що мав відбути ся в Лієнцо.

Х.

Великий ярмарок.

Коли віддалили ся, зійшов з дуба Ринальдо і пішов на своє місце. Він хотів увільнити дочку Манермі і позискати добру добичу на завтрішнім ярмарку. Вернувши до себе видав Сарандови і Льодовікови відповідні прикази.

Ярмарок розпочав ся: з близьких сіл, міст, хат та замків збирали ся люди.

Зі всіх сторін приїзджали вози, їздці і піші. Люди Ринальда прибули вчаснійше і в недовзі не один з ярмарочних гостей ані спостеріг ся де єго мошонка з грішми. Самардо ходив на кулях перебраний за жебрака. Просив о милостиню свого вожда, а той єго не пізнав, що го дуже утішило. Ринальдо запізнав ся з якимсь молодим Сардинцем, що вчислив Ри-

Ринальдо Ринальдїні

нальдови назвиска присутної на ярмарку шляхти. Також показав му жінку та дочку барона Манермі, до котрих Ринальдо зблизив ся і почав розмову.

В наметах понакривано столи. Ринальдо засїв до обїду разом зі своєю гарною любкою. Відтак Ринальдо і Єрміна зблизили ся до льотерийної буди. Взяли обоє льоси. Єрміна виграла два пістолети а Ринальдо гарні сережки. Ринальдо жертвував єї сї сережки в заміну за пістолети, котрими, як казав, прийдєсь єї оборонити. Єрміна цілком не догадувалась, щоби то був Ринальдо.

Ринальдо попрощав ся з нею. Стрінув ся з Льодовіком, Санардом та іньшими і казав їм мати бачне око на повїз баронової. Над вечером Єрміна сїла з матерію до повозу. Коли повїз зник, Ринальдо поспішив за ними на кони. Єго побачила Єрміна і дуже здивувала ся, побачивши єго тепер.

Між тим дав ся чути сильний свист. Жінки позлякали ся. Почули шелест двох людей, що наближали ся. Оден з них хотїв вістрілити, але Ринальдо поспішив скорше і вистрілом з револьвера убив одного. Другий просив о прощенє. Ринальдо казав єго звязати і вкинути на зад до повозу. Незадовго станули перед замком барона Малермі.

Коли барон довідав ся, що на дорозї стало ся, приняв дуже ввічливо Ринальда і був єму дуже вдячний.

Великій ярмарок.

Припроваджено зловленого чоловіка, що зараз признав ся ким і на що став висланим. По переслуханю зсаджено єго до замкової в'язниці. Батько Єрміні дуже тішив ся виратованем дочки і був би навід згодив ся на її відданє за Ринальда.

Але Ринальдо довго не чекав і попращав дїм барона Манєрмі.

Люди Ринальда прийняли єго з веселостию, бо з подїлу грабежий припала їм значна скількість.

Над вечер пішов Ринальдо з своєю дружиною до марсилійської винниці. Незабаром надійшли вози з грїшми, ескортовані двайцять їздцями. Прийшло до завзятої борби. Розбишакки удержали ся і забрали гроші. Се поступованє зворушило всїх в Кагліярі. Третого дня п'ятсот жовнірів і триста міліції обсадило гори. Ринальдо мав під собою лиш вісімдесять люда. По розпучливім опорі була змушена Ринальдова дружина подати ся в гори до печер. Коли Ринальдо пізнав, що дальше не зможе опирати ся, віддав фіяметі дорогоцінності, а она перебрана за подорожного пустила ся в дорогу до Лядо, де мала всїсти на корабель, що їхав до Мальти.

Відтак забрав решту недобутків Ринальдо вийшов до недалекої долини. І там напали на него жовніри. Три години тревала борба. Сардано, Йордано і Льодовіко згинули при єго присутности. Вкінци мусїв Ринальдо подати ся з двайцять товаришами до звалищ.

Ринальдо Ринальдінї

Але де які з єго людей у власній оборонї стали зраджувати Ринальда. Тому Ринальдо покинув їх.

Він прибув до замку барона Манєрмі. Сей прийняв єго дуже ввічливо. Головно Єрміна з сєго дуже тішила ся. Вкінци зявив ся ту також знаний вже читачеви марграф Реалї.

Барон представив Ринальда як спасителя єго дочки молодця Остіяля.

Реалї дуже здивував ся, що того знакомого єму чоловіка під іншим назвиском тепер представлено яко рицара Остіяля.

Ринальдо визнав в кінци своє імя. Єрміна переражена голосно крикнула. Барон не знав що почати, чи освободителя єго дочки але опришка, має віддати в руки справедливости, чи ні. Ринальдо загрозив здобуєм замку сли єго видадуть. Всї обіцяли мовчати.

XI.

Стріча Ринальда з родичами.

Ринальдо віддалив ся в товаристві барона. В лісі за огородом було чути вистріли, появили ся драгони. Барон порадив Ринальдови удати ся до єго одного замку, в котрім мешкає єго сестра, пустельниця, що зірвала всякі зносини з людьми і з ніким не говорить хиба з братом.

Стріча Ринальда з родичами.

Ринальдо знайшов нагоду до стрічи з пустельницею. Коли ся єго спостерегла, довго єму приглягала ся, а відтак, видавши оклик упала на землю. Ринальдо поспішив на поміч, підніс єю. Але коли она знова побачила на руках Ринальда знаки знова омліла і упала на землю.

Тоді надійшов барон в товаристві Онорійо, приятеля Ніканора з Фронтеї, а учителя Ринальда, що єго покинув в Лямпідора. З єго оповіданя показало ся, що Ізотта, сестра барона Манермі, була матерію Ринальда. О єго батьку лиш тільки знали, що був князем і що з причини поединку перед трийцять літами був змушений покинути вітчину. Тоді суджена князя Ізотта стала пустельницею, а Ринальда віддала пастухом на вихованє.

Перед Ізоттою замовчено о правдивім ремеслі сина і заявлено їй, що Ринальдо з причини поединку приневолений утічи і скрити ся.

Ізотта постановила відїхати з сином на канарійські острови. — Однак в часї подорожи повстала велика буря. Були змушені удати ся до землі Сінагра.

Ринальдо наймив матери мешканє недалеко того замку, в котрім з Діянорою провів тільки щасливих днів.

Раз вийшов Ринальдо на прохід і стрінув ся з старцем з Фронтеї перебраниим за селянина.

Тепер оповів старець на питаня Ринальда, що він мав одного сина від своєї любки і думав, що він вже не жиє. Однак він жиє.

Ринальдо Ринальдині.

Всякі змаганя, щоби відвернути єго від розбишацкого житя знівечились. Відтак з плачем визнав, що Ринальдо, з котрім говорить є єго сином.

Від Ринальда довідав ся батько, що єго жінка а Ринальда мати Ізотта жиє, але є по-важно хора. Старець передав краплі на єї уздоровленє. Ті краплі привернули Ізиту до здоровля. Пішла подякувати незнакому добродієви. Але велика радість огорнула єї, коли побачила перед собою свого давного любовника.

XII.

Смерть Ринальда.

Ринальдо попрощав ся з родичами і поспішив до замку Діанори, щоби єї відвидіти. Горяча була стріча двох розлюблених осіб Ринальда і Діанори.

Між тим слуга доніс, що до замку наближаєсь сильний відділ жовнірів. „Так хоче судьба — крикнув Ринальдо — коли я щасливий мушу умирати!“ Віолянта вхопила єго за руку, завела до укритої вежі і дала єму завинену шнурову драбину. Між тим жовніри вже були під замком. Офіцир заявив, що має приказ зревідувати замок.

Ринальдо находив ся в підземнім склепіню. Перші двері замкнув сильно. Те саме учи-

Смерть Ринальда.

нив з другими. Відтак пішов по сходах до гори і побачив, що він знаходить ся в самотній вежі, що була на самім вершку гори. На низу бачив блискуче оружє. Повернув до підземля і сильнійше замкнув двері. Вернув до вежі. Видобув шнурову драбину і спустив ся з вежі. Хотів з гори зійти. Коли жовніри чули, що щось рушає ся, дали огня; несчасливим случаєм куля поцілила в саме серце. Жовніри думали, що стрілили до якогось звіра. Не могли нігде Ринальда найти віддалили ся з замку.

Відтак шукали его товариші і найшли его збороченого кровію за одним корчем.

Нікаров, Ізотта, Діанора і Віолянта довго оплакували его смерть. Вкінці покинули Італію і переселили ся в іншу часть сьвіта. Замок графинї Монтано і доси ніхто не замешкує. Вкінці розсипле ся в румовища і будуть сьвідчити о сумній смерті Ринальда.

↪ КОНЕЦЬ. ↩

„І не введи нас во іскушеніє“.

„І не введи нас во іскушеніє“.

Оповіданє.

Було се ще перед сходом сонця. В тісній та вогкій кімнаті, жінка підкладає огонь і мершій прятаєсь, щоби приготувити свому чоловікови сніданок. Він знова тимчасом збираєсь в дорогу і балакає з нею півголосом, щоби не збудити спячих діточок.

— Від кого дізнав ся Миколо, що у дворі в Залісю потребують польового?

— Се сказав мені, жінко, вчора наш ку-ма Микола і я спішу ся, щоби мене хто не випередив — бо знаєш добре, що тепер мно-го людей шукає за зарібком.

— Скільки то тогорічна слота заподіяла шкоди... скільки люда пішло з торбами... а скільки господарів ожидає нетерпеливо весни, щоби лиш поїхати на роботу до Прус!...

— У кого нема жінки та діточок, сказав Микола, сему легче виїхати і глядати хліба... нехай би за морем. А я волю таки остати ту при вас і найти собі де недалеко службу...

— Ох, як тяжко прийдесть ся мені навіть жити між нашими людьми у чужому селі!...

„І не введи нас во іскушеніє“.

— Миколо, трібуй, може виживемо зі свого...

— Я добре розважував, бо і мене серце болить, коли згадаю собі, що треба оставити батьківщину у чужих руках... Щож зрєблю?... коли не можу собі дати ради інакше...

— Вода забрала усе з поля, забрала хату ледви жите ми спасли... Колись я ходив на зарібок до двора... ось тепер годі его навіть дістати і чим близше весни тим гірше... а хати, ані мови, відбудувати.

Поле я дав обсівати на спілку... а як Господь поможе дістати добру службу, будемо мали ліпщу хату і пашу для корови., котра, бідна вже з голоду гине... та і ординарию...

— Ой, придалаби ся — і усе придалоби ся.. З весною знова усе подорожіє і довги ростуть... от взялам у Мортка на борг круп, вже два тижні тому... Хотїлаб' їх відробити і ще заробити... але годі — він роботи для мене не має. Треба хиба коровцю продати, бо не ма чим годувати, і не ма иньшої ради, тільки іти хиба на службу.

— Не журись так Ганю і не нарікай... тям, що кого Господь сотворить, кожного накормить... сеж і нам не дасть загинути... Пращай... і зважай на діти, бо сего дня дуже зимунуй вітер... а Івась цілу ніч безнастанно кашляв...

— Най тя, Господь провадить і поможе, щоби вернув-сь щасливий домів!...

„І не введи нас во іскушеніє“.

— Микола ішов скоро, хочай дорога була дуже лиха. Від кількох днів мороз пустив і було вже трохи болото... а сего дня зимний вітер і приморозок полишив груди і лід, так, що ледви мож було з тяжкою бідою по тих грудях та западлинах вдержатись на ногах! Микола не робив собі з того нічо, коби лиш вдалось найти роботу, бо інакше жеде его голод... Мимо зимна з утоми обляв его піт, але він сего не чув... Около полудня Микола побачив вже в Залісю двір, приспішив крок і пішов до двора. Сейчас зголосив ся до канцелярії дідича — але що він полагоджув ще якійсь справи — мусів кілька годин ждати. Коли діждавсь спосібности побалакати з дідичом, — довідав ся, що вже когось иньшого, якраз перед хвилею, приняв. Се его трунуло в душі, але не дав сего заводу по собі пізнати і пішов на хвильку до господи, щоби трохи огрїтись та поживитись хлібом, який в клунку принїс зі собою.

— Вітер втих і сонїшко засьвітило, але в душі Миколи був смуток і журба. Цїлу дорогу продумував лиш над тим, де іти тепер і зідки взяти хліба... Не спішив ся зовсім, ба навіть ніч запала его в дорозі. Хмари натягнули і потемніло на добре... Нараз почав падати глублими платками сніг, як звичайно в місяци марті і покрив грубим покривалом землю. — Від него стало тепер довкруги яснійше. З далека доходив вже голос брехання собак, а подекуди мож було побачити на-

„І не введи нас во іскушення“.

віть миготяче сьвітло. — все те заповідало, що до села вже недалеко. Микола подумав собі, там певно Ганя ще не спить... ожидає мене... і щож я їй тепер маю сказати...

Якраз вже був біля двірських стоділ, що стояли на самім початку села. Біля стодів задною стіною дотикав до огорожі від дороги шпихлїр. Шпихлїр стояв на підмурованім фундаментї одначе стїни і криша були з дерева — стїни з грубих бельок. Микола завважав, що якийсь сьмілець видовбав над підморівкою отвір, куди міг легко влїзти злодій і набрати збіжа. Станув біля шпихлїра і приглядаз ся, отвір був чим притканий, але слїдів до него вже не було знати, бо снїг безнастанно падав і їх засипував. Микола чим довше стояв біля шпихлїра, тим більша збирала єго охота, і безнастанно шепотїв єму якийсь голос до уха: „завтра не будеш мав що їсти, а ту збіже аж сиплесь на дорогу... дїдич не почує шкоди... що то значить трохи вкрасти... прецінь ти дїри не зробив... збіже аж просить ся, само пхаєсь в руки, а жінка і дїти невинно терплять голод! Як можна їх так морити голодом? Снїг слїди прикриє а коли що викриєсь, буде терпів той хто зробив дїру... Пси брешуть десь далеко в поли... а ту тиша і нема нїкого...

— Але є Господь, котрий усе бачить... так казав єму в душі иньший голос... Єсли возьмеш потайки чужу річ, єси злодієм, а памятаєш ти сему заповідь Божу? Хочеш, щоби тебе і рідню твою Господь покарав?...

„І не введи нас во іскушеніє“.

Як можеш надіятись, що Всевисшній допоможе тобі відбудувати хату руками, котрими согрішив!...

— Микола стояв довго і боров ся в душі... В кінці голос доброго ангела побідив. Зітхнувши глибоко, почув у нутрі вдоволенє... Сейчас пішов скоренько дальше, немовби утік перед покусою і відмовляв по дорозі молитву, а опісля майже біг до хати.

— В єго хаті ще сьвітило ся, так як справді перед тим прочував. Жінка з непокоєм і нетерпеливістю ждала на него. Дитя вже давно заснуло, вона єго вкрила чим лиш могла, бо в хаті було немилосерне зимно. Не могучи діждатись чоловіка, молилась навколїшках перед образами, або почувши бреханє псів, переривала молитву і вибігала перед хату та надслухувала чи не іде Микола. Коли не могла діждатись чоловіка поклатась спати. В тім почула нечаяно перед вікнами хід, пізнала сейчас, ще се Микола і з радости отворила на остїж двері, забувши про діти... Станула в порозі і кликнула:

— Як се добре, що ти в кінці прийшов!... Я так тебе виглядаю; страшно я бояла ся, що ти вже нині не повернеш.

— Я вернув, але з нічим! сказав з недоволенєм — вже дідич кого иньшого приняв. Щож тепер чинити, звідки взяти хліба для дітий. Але пожди, Миколо, дай мені прийти до слова, сказала весело, якраз я бояла ся, щоби ти не приняв служби в Залісю.. Ни-

„І не введи нас во іскушеніє“.

ні в саме полудне прийшов до нас зі двора старий карбівник Іван і сказав мені, що дідич хоче прийняти на службу ще одного карбівника. Коли довідав ся, що ти шукаєш служби, прислав до тебе, щоби ти нині або завтра прийшов до него згодитись. Я єму сказала що ти охотно приймеш службу у свого пана, котрого знаєш від дитини, яко доброго для цілого села чоловіка.

— Тепер подякуймо Господу, за опіку над нами! Наколиб' нині Господь не поміг мені побідити покуси, не був-бим міг стати перед нашим дідичем з чистим сумлінням, я не міг би єму заглянути в очи і прийняти служби.

— Але тому, що сі люди, не мали ніяких тайн між собою, Микола розказав жінці усе, як на сповіди, що стрінуло єго в дорозі до дому і як довго боров ся з покусею. Вони довго памятали отсі слова св. Павла: „Хто стоїть, нехай глядить, щоби не упав“.

З того наука, щоби кождий чоловік, хотяй би він найпревднійше жив, в молитві усе просив Господа ось тако: „І неведи нас во іскушене!“.

За добру розвязку загадок з ч. 55, одержав нагороду п. Петро Семеньчук з Сваричева.

Що нового?

Дорогі Братя!

Найліпша річ на світі по Бозі і чесноті, є розривка. Знаємо всі, що по тяжкої праці цілого дня годить ся нам забавити, а хто має більший розум ліпше серце, та совістний суд про свою гідність чоловічу, той по праці не піде до коршми, ані на гулянку рабуючу здоровлє і сили, але бере за пожиточну книжку і читає. З книжок, добре написаних може багато навчити ся, натішити ся веселими оповіданнями, та розробити ум розвязкою загадок всілякого рода. Такі книжки дає Вам Найбільший краєвий Заклад Видавничий Едварда Унсінга в Перемишли, дає найдешевше, найліпші, та найцікавші. А що буде нового?

Від року 1915 вигодити буде наша бібліотека в пренумераті стало кожного 1 і 15-того в місяці. 1000 предплатників нам потрібно, одже старайте ся дорогі Братя о таку скількість добрих і розумних людей, щоб на наші руці надсилали як найскорше пренумерату, дуже дешеvu бо лиш тільки К. 5.20 на цілий рік. На піврік К. 3. В Німеччині 6 марок, а в Америці 2 дол. і 20 центів!

Книжкі будуть багато ілюстровані, всілякого цікавого змісту, для молодих і старих, женщин і дівчат, для всіх в загалі що лиш тільки не суть п'яницями ні гуляками.

Всім тим, котрі нам допоможуть в наших счємлінях, вже тепер сердечно дякуємо.

Пренумерату просимо надсилати переказом поштовим, (з Америки на Money-Ordre) Під адресом: **Краєвий Заклад Видавничий Едварда Унсінга в Перемишли.**